

TÉR /// ERŐ | II. Építészeti Nemzeti Szalon |
Múcsarnok, Fényarchitektúra kiállítási szekciója

MEGNYITÓ

Múcsarnok, 2019. július 4.

Tartotta: Kállai Gábor nemzetközi sakknagymester

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Annak, hogy engem ért a megtiszteltetés a megnyitó megtartására, két oka is van. Az alkotók a kiállításukkal nem csak az építész szakmát célozzák meg, hanem a kevésbé hozzá értő nagyközönséget is, ahova én is tartozom. Látni szeretnék az alkotásuk szemeinkből visszatükröződő képét.

A meghívásom másik magyarázata az a sajátos tér lehet, amiben a kiállítás alkotói az építész szakma fogalmait mutatják meg. Ennek a térnek létrehozásához komoly technikára és programozói tudásra is szükség volt. A sajátos tér, technika és programozói tudás hármasa a sakkozásra, illetve a sakkozás és a számítástechnika összefonódására is jellemző. Például, ha csak azt mondom Önöknek 1. e4 d5, azonnal kifeszül a gondolataink terében a saktábla, egy tér, ahol a gyalogok máris mozgásba lendülnek. A figurák optimális mozgásának tervezését pedig ma már komputerok segítik.

A sakkozás különleges keverék. Az ellenfél, mint feladat, de még inkább az önmagunkkal történő folyamatos harc, a játék saját terének és a lehetőségek, valamint a lépések közötti pillanatok sorozatának a keveréke. Ezek a pillanatok önmagukban is elemeire bonthatók, elemezhetőek. Ezek a pillanatok megfagyott pillanatok.

Az építészet is megfagyott, mégpedig megfagyott zene, hangzott el az építész szakmában ismert mondás a kiállítás korábbi megnyitóján. A szólást Friedrich Schlegelnek vagy talán még inkább Johann Wolfgang Goethének tulajdonítják, így már mintegy 200 éve gondolkodtathatja el az építész szakmát és a nagyközönséget.

Tény, az építészet ugyanúgy magában hordozza a harmóniákat, mint a zene, de talán még több dimenzióban teszi ezt. A tér három dimenziójában, a funkcionalitás dimenziójában, a természetes és épített környezet dimenziójában, a kora társadalmi és kulturális dimenziójában, és ami talán nekünk, kívülállóknak a legmeglepőbb, az idő dimenziójában.

Az épületeknek, építményeknek múltjuk, jelenük és jövőjük van. Változik a környezetük és nem ritkán változnak önmaguk is. Ha egy szakember egy építményre néz, úgy hiszem, azonnal részekre bontja. Jeleket keres a változásaira, egyben látja a múltját, mely az épület részeiben rejlő gondolatokban is fellelhető, és keresheti a jövőjét is. Úgy, mint mi sakkozók tesszük egy probléma, egy sakkállás esetében, vagy mint egy klasszikus belgyógyász teszi a páciense esetében. Vagy mint bármelyikünk szülőként teszi, amikor a gyerekeinkre nézünk. Akiknek ott voltunk a terhesség alatti érésénél, amikor a gondolatból valóság lett, majd a születésénél, aztán végig kísértük az egész történetét, életét. Hiszen a kapcsolatunk a gyerekeinkkel is végső soron egy építmény.

Ha az építészet megfagyott zene, akkor az építész megfagyott muzsikos – tapintott rá szellemesen a mondás fonákjára az építész családból származó Kismarty-Lechner Jenő, aki már a közeli múltunk része volt. A két „fagyos” nézőpont valószínűleg egyszerre, egymás mellett is igaz lehet, azonban a most újra megnyíló szekciókiállítást biztos, hogy nem megfagyott zenészek hozzák létre. Mit mutatnak meg nekünk és mit tanulhatunk tőlük mi, akik esetleg nem vagyunk otthon az építészet világában?

Elsősorban újszerű technikát, ahol az absztrakció és a dinamizmus találkozik. De még ennél is fontosabb, hogy tudatosan lássuk az evidenciát, a kiállítás alkotói meg szeretnék mutatni nekünk, hogy ők hogyan gondolkodnak a szakmájukról. Hogyan bontják elemeire az összetett építményeket, illetve a mögöttük levő gondolatokat. És ebből hogyan tudnak tanulni, a saját eszköztárukat gyarapítani, végül új értéket létrehozni. És ehhez technikát találnak ki, tereket hoznak létre, melybe akár fizikailag is beléphetünk. Lényeges megértenünk, hogy a szakmabeliek és mi, kívülállók egyaránt fontosak vagyunk a kiállítás létrehozói számára. Azzal, hogy ezt megértjük, máris vissza tudunk nekik adni valamit abból, amit kapunk tőlük.

Vannak szakmák, ahol a beavatottság mesterről tanítványra száll. Ilyenek a zenészek vagy muzsikusok, tudósok, sakkozók és az építészek is. Ezekben a tehetségszakmákban, melyek lehetnek akár kétkeziak is, (Van-e jelentősebb alkotószakma, mint például az asztalos?) a szakma tisztelete, az elődök tudásának megbecsülése és továbbvitele, a magas szintű szakmai tudásra való törekvés, és mindezzel együtt új nézőpontok, új utak, új technikák, új terek, új dimenziók felkutatása is kötelező. Mint ahogy az is kötelező, hogy megpróbáljuk minél szélesebb körben megosztani mindazt, amit tudunk, amit szeretünk, és amiben hiszünk. Ez a mostani szekciókiállítás is erről a törekvéstről szól, amit biztos vagyok, hogy velem együtt Önök is nagyra fognak értékelni.